

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce **S. J.**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutím žalované I. a II. ze dne 5. 3. 2001, vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 41 Ca 252/2001, o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 12. 2005, č. j. 41 Ca 252/2001 - 20,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 12. 2005, č.j. 41 Ca 252/2001 - 20, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované (dále též „stěžovatelka“) ze dne 5. 3. 2001, č. I., byla žalobci dnem 22. 10. 1997 zastavena výplata starobního důchodu podle § 37 odst. 1, 2 a 5 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), a podle § 118a odst. 2 zákona ČNR č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“) byla žalobci uložena povinnost vrátit přeplatek ve výši 53 152 Kč, přičemž tato pohledávka měla být splatná právní mocí rozhodnutí. Podle žalované nenáležela žalobci od 22. 10. 1997 do 31. 3. 1999 výplata starobního důchodu, neboť byl povinen platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění z měsíčního vyměřovacího základu, jenž byl vyšší než dvojnásobek částky životního minima. Žalovaná uvedla, že od přiznání starobního důchodu, tj. od 22. 10. 1997 žalobce nadále vykonával samostatnou výdělečnou činnost s povinností platit zálohy z měsíčního vyměřovacího základu, který činil 8622 Kč; pojistné z této částky činilo 2553 Kč měsíčně. Protože tato záloha byla vyšší než dvojnásobek částky životního minima platné pro jednotlivce, která činila od 1. 1. 1997 částku 5780 Kč měsíčně, výplata starobního důchodu žalobci nenáležela. Po podání Přehledu o příjmech a výdajích za kalendářní rok 1997 měl žalobce povinnost platit zálohy z měsíčního vyměřovacího základu, jenž činil 18 573 Kč, přičemž pojistné z této částky činilo 5498 Kč. Protože byla záloha vyšší

než dvojnásobek částky životního minima platné pro jednotlivce, jež od 1. 1. 1998 činila 6080 Kč měsíčně, výplata starobního důchodu žalobci nenáležela, a to až do podání Přehledu o příjmech a výdajích za kalendářní rok 1998, od kdy má žalobce platit zálohy z měsíčního vyměřovacího základu, jenž je nižší než dvojnásobek částky životního minima platné k 1. 1. 1998, tj. než 4080 Kč. Na základě této skutečnosti byla žalobci rozhodnutím č. II. uvolněna výplata starobního důchodu. Podle § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., jestliže byl občanu vyplácen starobní důchod a nebyly přitom splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění pro výplatu tohoto důchodu, má plátce důchodu vůči tomuto občanu nárok na vrácení těch vyplácených částek starobního důchodu, které nenáležely. Proto je podle žalované povinností žalobce vrátit přeplatek vzniklý na výplatě starobního důchodu od 22. 10. 1997 do 31. 3. 1999. Žalovaná uvedla, že tímto rozhodnutím realizuje rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 11. 2000, sp. zn. 42 Ca 504/2000, a že její rozhodnutí ze dne 16. 6. 2000 se tímto rozhodnutím ruší.

Rozhodnutím žalované ze dne 5. 3. 2001, č. II., byla žalobci od 1. 4. 1999 uvolněna výplata starobního důchodu podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, přičemž starobní důchod žalobce činí 8209 Kč. Žalovaná v odůvodnění uvedla, že výplatu uvolňuje od 1. 4. 1999, neboť nevznikla povinnost platit zálohy na důchodové pojištění z měsíčního vyměřovacího základu, který je nižší než dvojnásobek částky životního minima. Za dobu od 22. 10. 1997 do 31. 3. 1999, tj. za 526 dní, žalobci náleží zvýšení důchodu za další práci. Žalovaná poté spočítala žalobci důchod v celkové výši 6083 Kč měsíčně s tím, že po navýšení činí starobní důchod žalobce celkem 8209 Kč měsíčně tím, že od srpna 1999 činil starobní důchod žalobce 8554 Kč a od prosince 2000 pak 8917 Kč. Žalovaná uvedla, že se tímto rozhodnutím ruší její rozhodnutí ze dne 22. 6. 1999.

Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 12. 2005, č. j. 41 Ca 252/2001 - 20, byla obě tato rozhodnutí žalované zrušena a věc vrácena žalované k dalšímu řízení. Soud shledal žalobu důvodnou, byť z jiného důvodu, než tvrdil žalobce. Soud doplnil řízení zjištěním obsahu listin založených v dávkovém spise žalobce, zjištěním obsahu spisů Krajského soudu v Ústí nad Labem ve věcech sp. zn. 14 Ca 792/98 a sp. zn. 42 Ca 504/2000, a listinami předloženými žalobcem. Ze žádosti o starobní důchod založené v dávkovém spise soud zjistil, že žalobce požádal o přiznání starobního důchodu dne 13. 10. 1997 s datem přiznání od 22. 10. 1997. Měl mu tedy být přiznán starobní důchod podle § 29 zákona o důchodovém pojištění od 22. 10. 1997. Dávkový spis však neobsahuje žádné rozhodnutí o přiznání starobního důchodu, nýbrž pouze písemná vyhotovení rozhodnutí, jimž byla žalobci ve výrocích zastavována a uvolňována výplata starobního důchodu. Jelikož žalobci nebyl do dne rozhodnutí soudu starobní důchod přiznán, logicky vyplývá, že mu nemohla být jeho výplata zastavena ani uvolňována. V odůvodnění rozhodnutí č. II. sice žalovaná uvádí výši starobního důchodu, jenž by měl žalobci náležet, to však nemůže zhojit skutečnost, že dávka nebyla žalobci přiznána. Základní částí rozhodnutí správního orgánu je podle soudu výrok, z něhož musí být patrné, co bylo předmětem rozhodování a jenž musí být řádně odůvodněn. Podle § 75 odst. 1 s. ř. s. je pro soud rozhodující skutkový stav v době vydání napadeného rozhodnutí a soud zkoumá, zda má zjištěný skutkový stav oporu ve výroku z hlediska zákonných požadavků. Rozhodnutí žalované II. neobsahuje výrok o tom, že dávka důchodového pojištění byla přiznána, i když tato skutečnost je v rozhodnutí odůvodněna. Protože dávka nebyla pravomocně přiznána, nelze zastavit její výplatu. Žalovaná podle soudu nesplnila náležitosti podle správního řádu a proto soud obě napadená rozhodnutí pro vady řízení zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

Ve včasné kasační stížnosti žalovaná namítla, že soud neposuzoval věc v mezích žalobních bodů. Stěžovatelka soudu vytýká, že se nezabýval rozhodnutím č. I. ze dne 5. 3. 2001 o zastavení výplaty důchodu a o povinnosti vrátit přeplatek na důchodu

a rozhodnutím č. II. z téhož dne o uvolnění výplaty důchodu, jejichž zrušení žalobce v petitu žaloby žádá, nýbrž toliko existencí rozhodnutí o přiznání důchodu. Podle žalované se soud neměl vůbec zabývat rozhodnutím o přiznání starobního důchodu ze dne 30. 1. 1998, neboť nebylo předmětem žaloby. Soud tak učinil nad rámec žalobních bodů a nerespektováním dispoziční zásady o své vůli rozšířil předmět řízení. K tvrzení soudu, že o nároku na důchod nebylo rozhodnuto, odkázala žalovaná na to, že v textu žaloby ze dne 4. 4. 2001 se sám žalobce odvolává v textu na rozhodnutí žalované ze dne 30. 1. 1998. Žalovaná dodala, že se ve spise nachází rovněž „výpočtová vložka“ ze dne 26. 1. 1998 a osobní list důchodového pojištění z téhož dne, které jsou dokladem o výpočtu starobního důchodu s datem vzniku nároku na něj. Rozhodnutí o přiznání starobního důchodu bylo v souladu s § 86 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. vydáno s použitím automatizované výpočetní techniky. Doklad „Oznámení o stavu č. I. ze dne 30. 1. 1998“ svědčí podle stěžovatelky o tom, že rozhodnutím ze dne 30. 1. 1998 byl žalobci přiznán starobní důchod od 22. 10. 1997 ve výši 7240 Kč měsíčně. Stěžovatelka navrhl, aby rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem dne 27. 12. 2005, č. j. 41 Ca 252/2001 - 20, byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobce se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil s názorem krajského soudu a uvedl, že žalovaná mu rozhodnutím ze dne 13. 7. 1998 pozastavila výplatu starobního důchodu na dobu do 6. 3. 1998 do 5. 8. 1998 z důvodů právně nejasných a toto pochybení dosud nenapravila, neboť nové rozhodnutí o pozastavení výplaty starobního důchodu žalobci ze dne 16. 6. 2000 žalovaná zrušila rozhodnutím ze dne 5. 3. 2001; v tomto rozhodnutí žalovaná nově přehodnotila i výši přeplatku žalobcova starobního důchodu. Žalobce navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatelka v ní namítá důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán, pokud neshledá vady, k nimž by s ohledem na § 109 odst. 3 s. ř. s. byl povinen přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost je důvodná.

První důvod kasační stížnosti je vymezen v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jde tedy o stěžovatelkou tvrzenou nezákonnost rozhodnutí krajského soudu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena. Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. pak lze kasační stížnost podat z důvodu nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu prvního stupně, která může spočívat v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě též v jiné vadě řízení, mohla-li mít tato vada za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

Nejvyšší správní soud se neztotožnil s tvrzením stěžovatelky, že krajský soud se zabýval existencí rozhodnutí o přiznání starobního důchodu žalobci nad rámec dispoziční zásady. Podle § 75 odst. 2 s. ř. s. soud přezkoumá v mezích žalobních bodů napadené výroky rozhodnutí. Předcházelo-li však vydání přezkoumávaného rozhodnutí jiné rozhodnutí správního orgánu, musí být najisto postavena existence tohoto rozhodnutí. K žalobní námitce pak soud přezkoumá také zákonnost podkladového rozhodnutí, není-li jím sám vázán a neumožňuje-li zákon žalobci napadnout takový úkon samostatnou žalobou ve správním soudnictví. Z tohoto důvodu byl tedy krajský soud oprávněn zkoumat, zda bylo či nebylo vydáno rozhodnutí o přiznání starobního důchodu, na jehož základě poté žalovaná vydala žalobou napadená rozhodnutí. Nebylo tedy možné dospět k závěru, že by zjišťováním, zda bylo vydáno rozhodnutí o přiznání starobního důchodu žalobci, bez jehož existence

by žalovaná nemohla vydat žalobou napadená rozhodnutí, překročil krajský soud rámcem dispoziční zásady vyjádřené v § 75 odst. 2 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud však shledal kasační stížnost důvodnou z jiného důvodu. Krajský soud v Ústí nad Labem totiž pochybil v tom, že se nevypořádal s listinami, včetně stejnopisu rozhodnutí o přiznání starobního důchodu, které žalobce tomuto soudu předložil dne 9. 7. 2003. V soudním spise Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 41 Ca 252/2001 se pod č. 1. 15 nachází kopie rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 30. 1. 1998, podle něhož byl žalobci od 22. 10. 1997 přiznán starobní důchod podle § 29 zákona o důchodovém pojištění ve výši 7240 Kč měsíčně. Poznamenává se, že žalobce listiny předložil na základě výzvy krajského soudu na č. 1. 6 spisu. Krajský soud se však s předložením těchto listin v žalobním řízení v odůvodnění svého rozsudku vůbec nevypořádal. Naopak uvedl, že v dávkovém spise žalované není založeno rozhodnutí, jímž byl žalobci přiznán starobní důchod, pročez s ohledem na to, že takové rozhodnutí podle názoru soudu nebylo vůbec vydáno, neměla být ani vydána rozhodnutí o zastavení a následném uvolnění výplaty žalobcova starobního důchodu. Takový závěr soudu však neměl oporu v soudním spise, kde byly založeny písemnosti – zejména zmiňovaný stejnopis rozhodnutí žalované o přiznání starobního důchodu – předložené žalobcem, s nimiž se krajský soud měl vypořádat, což však neučinil. Skutečnost, že rozhodnutí nebylo možné dohledat v dávkovém spise žalované, přitom sama o sobě neznamená, že takové rozhodnutí nebylo vydáno; navíc žalobce stejnopis tohoto rozhodnutí soudu předložil a odvolával se na ně i v podané žalobě. Proto podle názoru Nejvyššího správního soudu nebylo možné učinit jednoznačný závěr o tom, že rozhodnutí o přiznání starobního důchodu žalobci nebylo vydáno. Krajský soud svým postupem založil jinou vadu řízení před soudem, jež měla podle názoru Nejvyššího správního soudu vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé. Byl tedy dán důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a třebaže tuto skutečnost žalovaná v kasační stížnosti nenamítala, jedná se o skutečnost, k níž Nejvyšší správní soud s ohledem na § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlíží z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost důvodnou, a proto kasační stížností napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil. Věc mu současně věc vrátil k dalšímu řízení, v němž je krajský soud podle odst. 3 téhož ustanovení vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu. V dalším řízení se krajský soud především vypořádá s existencí listin – mj. rozhodnutí žalované ze dne 30. 1. 1998 –, založenými v soudním spise.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. Krajský soud v Ústí nad Labem v novém rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. ledna 2007

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu

